

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІАКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра педагогіки та суспільних наук

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Риторика»

на 2022–2023 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс, 1 семестр
Освітньо-професійна програма	«Право»
Спеціальність	081 «Право»
Галузь знань	08 Право
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Сарапін Віта Василівна

к.філол.н., доцент

доцент кафедри педагогіки та суспільних наук

Контактний телефон	+38-099-965-76-56
Електронна адреса	sarapin_v@ukr.net
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна: http://www.culture.puet.edu.ua онлайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=1568

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Формування знань про теоретичні основи риторики та судового красномовства, застосування на практиці набутих ораторських умінь та навичок
Тривалість	3 кредити ЄКТС/90 годин (лекції 18 год., практичні заняття 14 год., самостійна робота 58 год.)
Форми та методи навчання	Форми: лекції (проблемні, візуалізації, дискусії); практичні заняття (обговорення проблемних питань, дискусія, аналіз проблемних ситуацій, виконання вправ (тренувальних, творчих, контрольних), ділова гра); самостійна аудиторна робота (виконання письмових робіт репродуктивного, реконструктивного, творчого характеру, підготовка усної відповіді на проблемне питання); самостійна позааудиторна робота (добір інформаційних джерел, реферування наукових та навчальних інформаційних джерел, підготовка академічних есе, написання промов, виконання групових творчих завдань). Методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання практичних завдань; вибіркоче тестування на заняттях; поточна модульна робота; виголошення промов (індивідуальні творчі завдання); написання, представлення та обговорення есе. Підсумковий контроль: залік
Базові знання	Наявність базових знань з української мови
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<i>Загальні компетентності</i>	
проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (PH3)	здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК6)
вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології (PH10)	здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК4)
мати базові навички риторики (PH11)	здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2) здатність бути критичним і самокритичним (ЗК8)
доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло (PH 12)	здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК13)

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль I. Теоретичні аспекти риторики		
Тема 1. Риторика як мистецтво слова, наука і навчальна дисципліна	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Риторика і поетика. 2. Зв'язок риторики з іншими науками. 3. Риторична ситуація та її складники. 4. Риторична особистість юриста.. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати навчальні завдання. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.
Тема 2. Концепції, технології, постаті риторики: від давнини до сучасності	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Періоди в розвитку риторики. 2. «Риторика» Арістотеля. 3. Зародження моделей риторичної маніпуляції та популістської риторики в епоху Античності. 5. Софістика й діалектика в античній риторичі. 6. Схема та елементи побудови давньоримських промов. 7. Риторичні трактати Цицерона. 8. Середньовічна гомілетика: християнські ідеї та їх реалізація. 9. Видатні візантійські ритори. 10. Ренесансні оратори. 11. Європейська риторика Нового часу. 12. Генеза української ораторської культури. 13. Концепції і види сучасної риторики. 14. Неориторика. 15. Лінгвістична риторика. 16. Риторика сучасного інтерактивного спілкування. Завдання 2. Скориставшись інформаційними

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.
Тема 3. Риторичний ідеал та особистість оратора	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Давньоукраїнський риторичний ідеал. 2. Проблема моральності оратора в контексті гуманістичного риторичного ідеалу. 3. Мовна й мовленнєва особистість оратора. 4. Культура спілкування та мовний етикет у риторичній діяльності. 5. Способи впливу на людей під час комунікації (переконання, навіювання, психічне зараження). 6. Маніпулювання у спілкуванні. 7. Стилi спілкування (авторитарний, демократичний, ліберальний). Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.
Тема 4. Класичний риторичний канон та його складники	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Образ оратора. Вимоги до оратора. 2. Стилiстика. Стилi усної та писемної форми мови. 3. Зв'язки оратора з аудиторією (звуковий, візуальний та ін.). 4. Релаксація. Етапи й складники самоаналізу риторичної діяльності оратора. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект. Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи. Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.
Тема 5. Види і жанри красномовства	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання 1. Поняття виду і жанру в риториці. 2. Політичне красномовство та його жанрові різновиди. 3. Парламентська, мітингова та воєнна промови як жанри політичного красномовства. 3. Жанри судового красномовства: прокурорська (звинувачувальна) та адвокатська (захисна) промови. Репліка. Судові дебати. 4. Жанри академічної риторики: наукова доповідь, наукове повідомлення, наукова лекція, науково-популярна (публічна) лекція, реферат, виступ, бесіда. 5. Жанри церковного красномовства: проповідь-розповідь, проповідь-слово, проповідь-повчання, бесіда-тлумачення, напучення та ін. 6. Жанри суспільно-побутового красномовства: урочиста промова, ювілейна промова, привітальне

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		<p>слово, застільне слово (тост), поминальне (надгробне) слово.</p> <p>7. Роль імпровізації та емоційного складника в суспільно-побутовому красномовстві.</p> <p>9. Жанри дипломатичного красномовства: промови на конференціях, зборах, засіданнях, зустрічах; промови під час укладання дипломатичних актів (комюніке, угод, контрактів); промови під час візитів, прийомів, прощань, нагород тощо).</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 6. Риторичний дискурс. Діалогічна і конфронтаційна риторика (еристика)</p>	<p>Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування</p> <p>Поточна модульна робота (тестування, демонстрація творчого завдання)</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Сократівська маєвтика та іронія як спосіб знаходження істини в процесі діалогу.</p> <p>2. «Еристика, або Мистецтво сперечатися» Артура Шопенгауера.</p> <p>3. Вимоги до тези й антитези в полеміці.</p> <p>4. Помилки в тезі. Помилки в доказах. Помилки в аргументації тези.</p> <p>5. Некоректні прийоми суперечки. Коректні та некоректні докази.</p> <p>6. Суперечка на публіці.</p> <p>7. Правильне оперування поняттями в полеміці.</p> <p>8. Характеристика запитань і відповідей у полеміці.</p> <p>9. Види полемічних «хитрощів», шляхи їх нейтралізації.</p> <p>10. Мистецтво відповідати на запитання.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
Модуль II. Практичні аспекти риторики		
<p>Тема 7. Методика підготовки промови: інвенція</p>	<p>Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Чинники, які сприяють успіху теми.</p> <p>2. Промови, які читають за конспектом.</p> <p>3. Промови, які готують заздалегідь, але не вчать напам'ять.</p> <p>4. Промови, які готують заздалегідь і вчать напам'ять.</p> <p>5. Імпровізовані промови (експромти).</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
<p>Тема 8. Методика підготовки промови:</p>	<p>Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Логічні закони аргументації: тотожності,</p>

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
диспозиція	тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	<p>суперечності, достатньої підстави, виключення третього.</p> <p>2. Помилки й хитрощі в аргументації.</p> <p>3. Емоційні моменти промови.</p> <p>4. Пряме і непряме закінчення промови.</p> <p>5. Знаки партитури тексту.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 9. Методика підготовки промови: елокуція, елоквенція, культура мовлення оратора	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Мовна компетентність оратора.</p> <p>2. Мовні штампи. Мовні кліше.</p> <p>3. Функціональні стилі мови (офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, художній, розмовний, конфесійний, епістолярний) та їх різновиди.</p> <p>4. Стилiстично нейтральна лексика.</p> <p>5. Стилiстично забарвлена лексика: просторiччя, канцеляризми, дiалектизми, жаргонiзми, неологiзми, архаїзми, варваризми, солєцизми.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 10. Методика підготовки промови: меморія, акція	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Тактичні прийоми оратора.</p> <p>2. Поняття техніки дихання.</p> <p>3. Типи дихання. Фонаційне дихання, його розвиток, оптимальне голосоутворення.</p> <p>4. Норматива артикуляційна база як основа правильної літературної вимови.</p> <p>5. Голос. Якості голосу оратора (сила, політність, гнучкість, рухливість, пластичність, діапазон, висота, тембр).</p> <p>6. Розвиток дикції оратора.</p> <p>7. Темпоритм мовлення оратора.</p> <p>8. Інтонція. Інтонційно-виразні засоби мовлення.</p> <p>9. Логічний наголос.</p> <p>10. Пауза. Логічні паузи. Граматичні паузи. Логічно-граматичні паузи. Ритмічна пауза. Психологічна пауза.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 11. Стилi публiчного виступу оратора	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Індивідуальний стилi оратора, проблеми його формування та шляхи оволодіння ним.</p>

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
	самостійної роботи; тестування	<p>2. Типи стилів (демократичний, ліберальний, авторитарний).</p> <p>3. Умови вибору стилю промови, об'єктивна та суб'єктивна характеристика промови.</p> <p>4. Послугування риторичними прийомами (ототожнення себе з аудиторією, несподіванка, експресія, гіпербола, провокація, прогнозування, зіставлення всіх «за» і проти», апеляція до авторитету, співпереживання, внесення елементу неформальності, драматизація, пряме включення, гумор тощо).</p> <p>5. Мовне самовдосконалення оратора: спостереження за власним і «чужим» мовленням, мовленнєвий самоаналіз, систематичне збагачення словникового запасу.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 12. Риторичний аналіз публічного виступу	Відвідування занять; обговорення матеріалу теми; виконання навчальних завдань і тренувальних вправ; завдання самостійної роботи; тестування Поточна модульна робота (тестування, виконання творчого завдання)	<p>Завдання 1. Питання для самостійного опрацювання</p> <p>1. Роль аналізу і самоаналізу публічних виступів у формуванні риторичної компетентності, розвитку критичного мислення оратора.</p> <p>2. Критерії оцінки публічного виступу: структурно-смілова характеристика, культура мовлення, виконавська майстерність.</p> <p>3. Вид, жанр тексту промови.</p> <p>4. Актуальність теми промови.</p> <p>5. Концепція, ідея, комунікативна мета, інтенція (намір) мовця.</p> <p>6. Гармонійність змісту і форми.</p> <p>7. Аналіз дискурсу.</p> <p>8. Культура мислення оратора.</p> <p>9. Рівень взаємодії оратора й аудиторії.</p> <p>10. Образність мовлення на лексичному, синтаксичному, стилістичному і фразеологічному рівнях.</p> <p>11. Культура мовлення: демонстрація комунікативних якостей мовлення, володіння ефективною технікою мовлення.</p> <p>12. Невербальна культура оратора.</p> <p>14. Зовнішня культура оратора.</p> <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами, опрацювати теоретичний матеріал з теми та підготувати опорний конспект.</p> <p>Завдання 3. Виконати практичні завдання до самостійної роботи.</p> <p>Завдання 4. Виконати тестування для самоконтролю знань за темою.</p>

Інформаційні джерела

Основні рекомендовані джерела інформації:

1. Гриценко Т. Б. Риторика: Навчальний посібник. Київ: НАУ, 2016. 365 с.
2. Кацавець Р. С. Ораторське мистецтво : підручник. Вид. 3-тє, допов. Київ: Алерта, 2021. 250 с.
3. Колотілова Н. А. Риторика. Навч. посібн. Київ: ЦУЛ, 2012. 232 с.

4. Нищета В. Риторика: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 220 с.
5. Нікітіна А. В. Барилова Г. К., Кравченко М. В. Риторика : навчальний посібник. Старобільськ, 2021. 99 с.
6. Онуфрієнко Г. С. Риторика: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 625 с.
7. Ораторське мистецтво: підручник; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого; за ред. М. П. Требін, Г. П. Клімова. 2-ге вид. Харків : Право, 2015. 207 с.
8. Риторика : навч.-метод. посіб. ; ред. С. Романюк, уклад. Л. Мафтин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича : Рута, 2020. 343 с.
9. Куньч З. Й., Городиловська Г. П., Шмілик І. Д. Риторика : підручник; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. 494 с.
10. Середа Н. В., Квасник О. В. Основи ораторської майстерності: навчальний посібник. Харків : НТУ «ХП», 2019. 304 с.
11. Шинкарук В. Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навчальний посібник, Київ : Ліра-К, 2021. 320 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

12. Андерсон К. Успішні виступи на TED; пер. Олександра Асташова: Посібник. Київ: Наш форма, 2016. 256 с.
13. Белякова В. Риторичні фігури в ораторському мистецтві. *Завуч*. 2002. Жовт. (№ 29). С.1-16.
14. Благун Н. М. Основи культури і техніки мовлення: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 41 с.
15. Борг Д. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Київ: Фабула, 2019. 309 с.
16. Буяльський Б. А. Поезія усного слова : Азбука виразн. читання : кн. для вчителя. Київ: Рад. шк., 1990. 264 с.
17. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: навчальний посібник для студентів вузів. Київ: Кондор, 2006. 263 с.
18. Гандапас Р. Харизма лідера; Пер. з рос. А. Стояновська. Дніпро: Моноліт, 2017. 296 с.
19. Гончарова О. Давньогрецька риторика як теоретичний дискурс. Аристотель: від метатеорії до інструменталістської теорії риторики. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2008. № 4 . С.26-31.
20. Грищенко Н. В. «Домінанта переможця»: чорна риторика в сучасному комунікативному просторі. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*. Харків, 2017. С. 38-41. URL: https://www.univd.edu.ua/general/publishing/konf/01_12_2017/pdf/8.pdf
21. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ: Літера, 2020. 247 с.
22. Каньоса П. С. Риторика: навч. посіб.; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2011. 207 с.
23. Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей. Київ: Країна Мрій, 2015. 208 с.
24. Кацавець Р. С. Мистецтво переконання і впливу в суді. *Dictum factum*. 2018. № 1. С. 43-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dicf_2018_1_10
25. Кацавець Р. С. Ораторське мистецтво як складник професійних якостей юриста. *Вісник Академії адвокатури України*. 2009. Число 1. С. 137-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2009_1_23
26. Кацавець Р. С. Риторична культура юристів. *Dictum factum*. 2018. № 2. С. 65-70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dicf_2018_2_14
27. Кацавець Р. С. Судова промова: мовний аспект. *Адвокат*. 2010. № 12. С. 12-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2010_12_2
28. Коваленко С. М. Сучасна риторика: навчально-практичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 183 с.
29. Кравець Л. Риторика як класична основа системи освіти європейських народів. *Рідні джерела*. 2000. № 4. С. 12-18.
30. Куньч З. Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навч. посіб.; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2011. 248 с.
31. Лівін М. Сторі-телінг для очей, вух і серця. Київ : Наш формат, 2020. 184 с.
32. Лузік Е. В., Ільїна Т. В. Риторика: майстерність переконання: Навч. посібник; Національний авіаційний ун-т. Київ : НАУ, 2005. 83 с.
33. Молдован В. Судова риторика: теорія і практика. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 496 с.
34. Мацько Л., Мацько О. Вітчизняна риторика. *Дивослово*. 2002. № 12. С. 20-25.
35. Мацько Л., Мацько О. Риторика Стародавньої Греції і Стародавнього Риму. *Дивослово*. 2002. № 1. С. 33-40.
36. Олійник О. Правова риторика: Навч. посіб. Київ: Кондор, 2010. 166 с.
37. Олійник О., Молдован В. Юридична риторика. Теорія і практика. Навч. посіб. Київ: Кондор, 2009. 245 с.
38. Олійник О. Б. Становлення та розвиток судового красномовства як складової юридичної риторики в Античну епоху. *Віче*. 2010. № 17. С. 25-27.

39. Ораторське мистецтво: Навчальний посібник для студентів вищ. навч. закл. юрид. спец. Видання друге; за ред. професора Н. П. Осипової. Харків: Одиссей, 2006. 144 с.
40. Павлищев О. Ораторське мистецтво – невід’ємна частина правосуддя. Закон і бізнес. 2004. 1-10 трав. №18. С. 10.
41. Поплавська Н. М. Полемісти. Риторика. Переконування (Українська полемічно-публіцистична проза кінця XVI – початку XVII ст.). Монографія. Тернопіль: ТНПУ, 2007. 379 с.
42. Риторична особистість: теорія і практика; за ред. В. В. Герман. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. 42 с.
43. Рогожкин О. В. Риторика: загальна, судова, оперативна: підручник для студ. I курс. юрид. фак-тів. Донецьк: Донецький юридичний інститут МВС України, 2012. 298 с.
44. Сагач Г. М. Божий світ і ми: «красномовство» у термінах і поняттях. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2015. 298 с.
45. Сагач Г. М. Ділова риторика: Мистецтво риторичної комунікації. Київ : Зоря, 2003. 255 с.
46. Сагач Г. М. Золотослів : навч. посіб. Київ : Райдуга, 2003. 378 с.
47. Сивачук Н. П. Академічна риторика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; за заг. ред. канд. пед. наук. проф. Н. П. Сивачук ; Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини, Ін-т філології та сусп.-вознав., Наук.-дослід. лаб. «Театр слова». Умань: Сочінський, 2013. 374 с.
48. Сковронська І. Етос, логос, пафос як базові модули судової риторики античних часів. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2018. № 1. С. 29-32.
49. Сковронський Д. М. Римський період становлення судової риторики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 1. С. 30-32.
50. Сковронський Д. М. Роль християнства в розвитку судової риторики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Серія: Право. Вип. 49. Т. 1. С. 45-49.
51. Старченко Н. Судова риторика як вияв цінностей Волинської шляхти кін. XVI ст.: (на прикладі про вбивство Балтазара Гнівоша з Олексова). *Соціум. Альманах соціальної історії*. 2010. Вип. 9. С. 318-360.
52. Старченко Н. Українські світи Речі Посполитої. Історії про історії. Київ: Laurus, 2021. 616 с.
53. Теслюк В. М. Основи красномовства: навчальний посібник. Київ: Ліра, 2020. 524 с.
54. Томан І. Мистецтво говорити : перекл. з чес. Київ: Політвидав України, 1989. 293 с.
55. Тягнирядно Є. В., Яворська Г. Х. Риторичні вміння правників: теорія і практика : Монографія. Одеса: . ОДУВС, 2009. 224 с.
56. Ухач В. З. Судова риторика (опорні конспекти лекцій). Навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. Тернопіль: Вектор, 2013. 114 с.
57. Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 198 с.
58. Чепіга І. Л. Ораторське мистецтво на Україні в XVI-XVII ст. *Українська мова і література в школі*. 2015. № 3. С. 64-68.
59. Шефер Д., Карліс М. Як здобути прихильність людей і навчитися впливати на них: рекомендації колишнього агента . Київ : Vivat, 2019. 304 с.
60. Яновська О. Г. Адвокатура та судова риторика: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ: КНЕУ, 2008. 131 с.
61. Ясинюк М. М. Судові дебати: право, психологія, риторика: монографія. Київ: Алеута, 2014. 156 с.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення:

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, до якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо. Мережеві сервіси Google.

Основними й найбільш використовуваними складовими пакету Microsoft Office є:

1. Microsoft Word.
2. Microsoft Excel.
3. Microsoft Power Point.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп’ютерної підтримки освітнього процесу:

1. Риторика : завдання для аудиторного тестування студентів заочної форми навчання / В. В. Сарапин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://10.0.0.34/>
2. Риторика: Дистанційний курс з дисципліни для студентів спеціальності 081 «Право». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=1568>

Пошукові та інформаційні системи Інтернет

1. Google : Пошукова система Інтернет. – Режим доступу до електронних ресурсів: <https://www.google.com.ua>

Електронні ресурси / бібліотеки

1. Інститут риторики імені Д. Ф. Кеннеді. URL: <https://rhetoric-hall.com/>.
2. Красномоєць. Курси ораторського мистецтва. URL: <https://krasnomovec.club/>
3. Майстерня Лева. Сучасне ораторське мистецтво. URL: <https://masterlev.com.ua/>

Бібліотечно-бібліографічні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Інтернет-сторінка. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Система каталогів і картотек. URL: http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html.
3. Національна парламентська бібліотека України : вебсайт. URL: <http://www.nplu.org.ua/resources/resources.htm>.
4. Національна парламентська бібліотека України : вебсайт : Політематична база даних статей з періодичних видань. URL: <http://analitic.nplu.org/>.
5. Національна парламентська бібліотека України : вебсайт : Каталог статей зі збірників наукових праць. URL: <http://stt.nplu.org/>.
6. Електронний каталог бібліотеки Полтавського університету економіки і торгівлі: вебсайт. URL: <http://catalog.uccu.org.ua/opacunicode/>

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- Політика щодо термінів виконання та перескладання: завдання, здані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижче (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається з дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися «Положення про академічну доброчесність» (http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_akademichnu_dobrochesnist_2020.pdf); списування під час виконання поточних модульних робіт і тестування заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування та підготовки практичних завдань на занятті.
- Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. З об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватися в онлайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.
- Політика зарахування результатів неформальної освіти: <http://puet.edu.ua/uk/neformalna-osvita>; [Положення про зарахування результатів неформальної освіти](#).

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль I (теми 1-6): відвідування занять (0 балів); обговорення теоретичного питання на практичному занятті (6 балів); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (18 балів); тестування (загалом – 14 балів); поточна модульна робота (тестування та виконання творчого завдання) (12 балів)	50
Модуль II (теми 7-12): відвідування занять (0 балів); обговорення теоретичного питання на практичному занятті (8 балів); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (16 балів); тестування (14 балів); поточна модульна робота (тестування та виконання творчого завдання) (12 балів)	50
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни